

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΙΣΤΟΡΙΑ (Παλαιό σύστημα)

Γ' Γενικού Λυκείου
Ανθρωπιστικών Σπουδών

Σάββατο 16 Μαΐου 2020 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α) Σελ. 50 - 51:

Το Μάρτιο του 1922 τα δημοσιονομικά δεδομένα έφτασαν σε πλήρες αδιέξοδο, το οποίο αντιμετωπίστηκε με έναν απρόσμενο τρόπο. Λίγους μήνες πριν από την κατάρρευση του Ελληνικού Μετώπου στη Μικρά Ασία, η Κυβέρνηση προέβει σε ένα πρωτότυπο εσωτερικό αναγκαστικό δάνειο, με διχοτόμηση του χαρτονομίσματος. Το αριστερό τμήμα εξακολουθούσε να κυκλοφορεί στο 50% της αναγραφόμενης αξίας, ενώ το δεξιό ανταλλάχθηκε με ομολογίες του Δημοσίου. Η επιχείρηση στέφθηκε από επιτυχία, το κράτος απέκτησε 1.200.000.000 δραχμές και το πείραμα επαναλήφθηκε το 1926. Φυσικά, ο νομισματικός αυτός ελιγμός δεν στάθηκε ικανός να προλάβει τη Μικρασιατική καταστροφή και τις βαρύτατες συνέπειές της.

β) Σελ. 93:

Ήταν η σοβαρότερη από τις ομάδες με σοσιαλιστικές ιδέες και εμφανίστηκε για πρώτη φορά ως σοσιαλδημοκρατική παράταξη στις εκλογές της 8ης Αυγούστου 1910. Ξεκίνησε από μερικούς διανοούμενους ως αριστερός

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

μεταρρυθμιστικός σύνδεσμος, με στόχο να προπαγανδίσει πολιτικές θέσεις και στη συνέχεια να ιδρύσει κόμμα. Επιζητούσε για όλα τα μέλη της κοινωνίας ισότητα ευκαιριών, κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής και διανομή των αγαθών ανάλογα με τις ανάγκες καθενός, πράγμα που θα μπορούσε να υλοποιηθεί με τη σταδιακή αναμόρφωση της οικονομίας και τη συνταγματική μεταβολή. Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι έπρεπε να οργανωθούν οι εργάτες σε επαγγελματικές ενώσεις και να ιδρύσουν κόμμα. Πράγματι, στα μέσα του 1910 οι Κοινωνιολόγοι ίδρυσαν το Λαϊκό Κόμμα, με αρχηγό τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου.

γ) Σελ. 160:

Η Σύμβαση ανταλλαγής των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας προέβλεπε την αποζημίωση των ανταλλάξιμων προσφύγων για τις περιουσίες που εγκατέλειψαν στις πατρίδες τους, από το κράτος υποδοχής. Το έργο της εκτίμησης της αξίας των εκατέρωθεν περιουσιών που εγκαταλείφθηκαν ανέλαβε η Μικτή Επιτροπή. Για να βοηθήσει το έργο της ελληνικής αντιπροσωπείας, στη Μικτή Επιτροπή συστάθηκε το 1924 η Γενική Διεύθυνση Ανταλλαγής Πληθυσμών που υπαγόταν στο Υπουργείο Γεωργίας. Για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της, ιδρύθηκαν κατά τόπους Γραφεία Ανταλλαγής Πληθυσμών.

ΘΕΜΑ Α2

- 1 - δ - j
- 2 - γ - iv
- 2 - ζ - iii
- 3 - ε - vi
- 3 - στ - viii
- 4 - α - v

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

5 - β - vii

5 - η - ii

ΘΕΜΑ Β1

α) Σελ. 17: «Τα οικονομικά μεγέθη της χώρας ... ποσοστό των δημοσίων εσόδων».

β) Σελ. 20: «Η ελληνική εμπορική δραστηριότητα ... βιομηχανικών κρατών της Δύσης»*.

* οποιαδήποτε απάντηση συμπεριλάβει το σημείο της σελ. 38: «Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα ... μια χρυσή εφεδρεία» να θεωρηθεί ορθή.

ΘΕΜΑ Β2

Σελ. 213: «Οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν τήρησαν ... η δράση των ξένων στρατευμάτων».

Σελ. 214: «Η κρίση μετατοπίστηκε ... της εθνικής εξεγέρσεως».

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ

α) Θα πρέπει να αξιοποιηθούν τα ακόλουθα σημεία του σχολικού βιβλίου:

Σελ. 94: «Με αφορμή τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, ... την παραίτηση της κυβέρνησης»

Ενδεικτική απάντηση:

Με αφορμή τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, εκφράστηκαν διαφορετικές απόψεις ως προς τη σκοπιμότητα ή μη της συμμετοχής της Ελλάδας στον πόλεμο. Η διαφορετική οπτική των δύο πολιτικών ηγετών, του Ελευθερίου Βενιζέλου και του βασιλιά Κωνσταντίνου αποτυπώνεται στα κείμενα των επιστολών τους (πρωτογενείς και έμμεσες ιστορικές πηγές). Οι Φιλελεύθεροι τάσσονταν υπέρ της συμμετοχής στον πόλεμο, στο πλευρό της Αντάντ, επειδή προσδοκούσαν ότι με αυτόν τον τρόπο η Ελλάδα θα είχε εδαφικά οφέλη. Ο Έλληνας πρωθυπουργός στην επιστολή του προς τον βασιλιά Κωνσταντίνο ισχυρίζεται ότι η Τουρκία διεξάγει έναν ακήρυκτο πόλεμο σε βάρος της Ελλάδας. Από τη μία η άρνησή της να αποδεχτεί την κατακύρωση των νησιών του ανατολικού Αιγαίου στην Ελλάδα και από την άλλη η πρακτική των διωγμών σε βάρος του ελληνικού στοιχείου της οθωμανικής επικράτειας, καθιστούν την προσφυγή στα όπλα αναπόφευκτη. Μάλιστα, η έμπρακτη στήριξη της Γερμανίας στις τουρκικές μεθοδεύσεις δεν αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης της άποψης, ότι οι τουρκικές βιαιότητες θα γενικευθούν. Ο Βενιζέλος, εξάλλου, υποστηρίζει ότι η παρούσα συγκυρία είναι ιδιαίτερα ευνοϊκή για την Ελλάδα, με δεδομένο ότι παρουσιάζεται η ευκαιρία να βρεθεί η χώρα στο πλευρό πολλών και ισχυρών φίλων και συμμάχων. Κάθε αντίθετη εξέλιξη θα συνιστούσε απόρριψη μιας μεγάλης ευκαιρίας. Εκτιμά ότι η έκβαση του πολέμου ιδίως στο χώρο του άμεσου ενδιαφέροντος των Ελλήνων, στην Ανατολή, θα είναι θετική και προβλέπει μια πλήρη επικράτηση των δυνάμεων της Τριπλής Συνεννόησης.

Ο βασιλιάς και το Γενικό Επιτελείο είχαν διαφορετική εκτίμηση. Θεωρούσαν ανεύθυνη τη θέση των Φιλελευθέρων, εκτιμώντας ότι η έκβαση του πολέμου ήταν αβέβαιη και θα μπορούσαν να νικήσουν οι Κεντρικές

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

δυνάμεις. Όπως υποστηρίζει στην απαντητική του επιστολή προς τον Βενιζέλο, η Αγγλία δεν έχει καταστήσει σαφή τα οφέλη που θα προκύψουν για την Ελλάδα σε περίπτωση συμμετοχής της στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ. Αφήνει, μάλιστα, να εννοηθεί πως κάτι τέτοιο αποτελεί επιλογή του ίδιου του πρωθυπουργού του, ο οποίος, αποφεύγοντας να διαπραγματευτεί συγκεκριμένα μελλοντικά κέρδη, επιλέγει να βάλει τη χώρα στον πόλεμο βασιζόμενος στην αγαθή προαίρεση των συμμάχων. Δεδομένης της κυριαρχίας της Αγγλίας στην ανατολική Μεσόγειο, και παρά τους δεσμούς του με τη Γερμανία, ο Κωνσταντίνος δεν μπορούσε να ζητήσει συμμετοχή στον πόλεμο στο πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων, γι' αυτό έλαβε θέση υπέρ της ουδετερότητας της Ελλάδας. Στην επιστολή του, ωστόσο, αναφέρει ότι θα έδινε τη συγκατάθεσή του για τη συμμετοχή της Ελλάδας στο πλευρό των δυνάμεων της Αντάντ με την προϋπόθεση ότι η Τουρκία θα κήρυττε πρώτη τον πόλεμο στην Ελλάδα. Έτσι, η χώρα θα βρισκόταν αμυνόμενη και το γεγονός αυτό δε θα λειτουργούσε ως αιτία να διαρραγούν οι σχέσεις του Κωνσταντίνου με τον αυτοκράτορα της Γερμανίας. Η διατήρηση αυτών των καλών σχέσεων φαίνεται πως αποτελεί προτεραιότητα που καθορίζει τους χειρισμούς του βασιλιά, μολοντί, υπερασπιζόμενος την πολιτική της ουδετερότητας, διαβεβαιώνει ότι μέλημά του είναι τα συμφέροντα της Ελλάδας και του ελληνικού λαού. Η εμμονή του Κωνσταντίνου στη θέση αυτή, τον οδήγησε να δράσει με τρόπο που υπέσκαπτε τα θεμέλια του πολιτικού συστήματος. Ο βασιλιάς, ανέπτυξε μυστική διπλωματία εν αγνοία της κυβέρνησης, καταφεύγοντας ακόμη και σε παράνομα μέσα (π.χ. παράδοση απόρρητων διπλωματικών εγγράφων στους Γερμανούς.) Το 1915 προκάλεσε δύο φορές την παραίτηση της κυβέρνησης.

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- β) Θα πρέπει να αξιοποιηθούν τα ακόλουθα σημεία του σχολικού βιβλίου:
Σελ. 94 - 95: «Στις εκλογές που προκηρύχθηκαν ... κυβέρνηση της Θεσσαλονίκης»

Ενδεικτική απάντηση:

Στις εκλογές που προκηρύχθηκαν μετά τη δεύτερη παραίτηση του Βενιζέλου, δεν συμμετείχαν οι Φιλελεύθεροι, καθώς θεωρούσαν την ενέργεια του βασιλιά ως παραβίαση του συντάγματος. Εκδηλώσεις βίας και φανατισμού δημιούργησαν χάσμα ανάμεσα στις δύο παρατάξεις και κυριάρχησε το μίσος. Ο Κωνσταντίνος Ζαβιτσιάνος, απομνημονευματογράφος της εποχής, στο έργο του «Αι αναμνήσεις του εκ της ιστορικής διαφωνίας Βασιλέως Κωνσταντίνου και Ελευθερίου Βενιζέλου» (πρωτογενής και έμμεση ιστορική πηγή) αποδίδει το κλίμα μίσους που δημιουργήθηκε μετά τη διαφωνία Βενιζέλου και Κωνσταντίνου για τη συμμετοχή της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Όποιος ήταν κατά του πολέμου, κινούσε αμέσως την υποψία στους Βενιζελικούς, ότι ήταν κατά της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, κατά των εθνικών συμφερόντων. Απαντώντας στις κατηγορίες και στις ύβρεις των αντιπάλων τους, οι βενιζελικοί μέσω των οπαδών τους και του φιλικά προσκείμενου σε αυτούς τύπου απέκρουαν τις συκοφαντίες για προδοσία και χρηματισμό. Αξιοποιούσαν δε προς αυτή την κατεύθυνση και τους συμμάχους τους στο εξωτερικό, γεγονός που, σύμφωνα με τον Ζαβιτσιάνο, είχε αρνητικό αντίκτυπο στη δημοτικότητα των Φιλελευθέρων στο εσωτερικό της χώρας. Οι Αντιβενιζελικοί έβλεπαν στο πρόσωπο των Βενιζελικών βίαιους πράκτορες της Αντάντ, που μάχονταν τον βασιλιά, κατέστρεφαν την ενότητα του έθνους και έθεταν σε κίνδυνο το κράτος. Για τους φιλοβασιλικούς η βενιζελική παράταξη αποτελούνταν από

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

άθλιους και από προδότες. Δεν υπήρχε ύβρις που να μην έχουν απευθύνει στους αντιπάλους τους. Τα δύο κόμματα διέφεραν όλο και λιγότερο μεταξύ τους στην πολιτική πρακτική και την προπαγάνδα, παράλληλα όμως όλο και περισσότερο ενισχυόταν ο διπολισμός. Στα μέσα του 1916 το Κοινοβούλιο χάθηκε ουσιαστικά από το προσκήνιο. Το κλίμα της εποχής επέτρεψε να συμμετάσχουν στη διαμάχη και στρατιωτικοί, οι οποίοι δημιούργησαν δύο οργανώσεις αντίθετες μεταξύ τους, ανάλογα με το αν τα συμφέροντα κάθε ομάδας εξυπηρετούνταν από τον πόλεμο ή την ουδετερότητα. Στις 26 Σεπτεμβρίου ο Βενιζέλος συγκρότησε δική του κυβέρνηση στη Θεσσαλονίκη. Η φιλοβασιλική παράταξη θεωρούσε εκ προοιμίου κλέφτες και καταχραστές του δημόσιου χρήματος όσους έφευγαν στη Θεσσαλονίκη, προκειμένου να υποστηρίξουν το κίνημα. Μάλιστα, αναφερόταν υποτιμητικά στους μετέχοντες στην κυβέρνηση του Βενιζέλου κατηγορώντας τους ότι εξαγοράστηκαν από τους Αγγλο-γάλλους, κατηγορία που σπεύδει να αντικρούσει ο Ζαβιτσιάνος υποστηρίζοντας ότι ιδίως οι στρατιωτικοί που υποστήριξαν το κίνημα είχαν θέσει σε κίνδυνο την επαγγελματική σταδιοδρομία τους

ΘΕΜΑ Δ

- α) Θα πρέπει να αξιοποιηθούν τα ακόλουθα σημεία του σχολικού βιβλίου:
- Σελ. 156: «Η αγροτική αποκατάσταση στο μεγαλύτερο... αμιγώς πρόσφυγτικούς συνοικισμούς».
- Σελ. 157: «Για τη στέγαση τηρήθηκε... και ένας σταύλος»
- Σελ. 158: «Η αστική στέγαση ξεκίνησε... για τη στέγασή τους»*
- * Εφόσον η εκφώνηση κάνει λόγο για μέριμνα του κράτους και της ΕΑΠ δεν θα πρέπει να γίνει αναφορά στο τμήμα της σελ. 159: «Υπήρχαν βέβαια και οι εύποροι πρόσφυγες ... για πολλά χρόνια».

Ενδεικτική απάντηση:

Η αγροτική αποκατάσταση στο μεγαλύτερο μέρος της ήταν έργο της ΕΑΠ. Απέβλεπε στη δημιουργία μικρών γεωργικών ιδιοκτησιών. Η εγκατάσταση των προσφύγων έγινε σε εγκαταλελειμμένα χωριά, σε νέους συνοικισμούς προσαρτημένους σε χωριά και σε νέους, αμιγώς προσφυγικούς συνοικισμούς. Στο πρώτο κείμενο από το ιστορικό έργο του Κώστα Κατσάπη «Το προσφυγικό ζήτημα» (δευτερογενής και έμμεση ιστορική πηγή) γίνεται λόγος για συνολικά 2.085 αγροτικούς συνοικισμούς στους οποίους στεγάστηκαν 145.127 οικογένειες, συνολικά 560.136 άνθρωποι. Για τη στέγαση τηρήθηκε το σύστημα της ανέγερσης των οικιών απευθείας από την ΕΑΠ (εργολαβία) ή της ανέγερσης από τους ίδιους τους πρόσφυγες με τη χορήγηση όλων των οικοδομικών υλικών (αυτεπιστασία). Τα κτίσματα ήταν, συνήθως, δύο δωμάτια, μία αποθήκη και ένας σταύλος. Σύμφωνα με το ίδιο κείμενο, μέχρι και το 1930 έχουν κατασκευαστεί 51.718 οικήματα στα οποία προστίθενται 63.886 από ανταλλάξιμες τουρκικές και βουλγαρικές περιουσίες καθώς και 13.447 οικήματα που έκτισε το ελληνικό κράτος.

Η αστική στέγαση ξεκίνησε από την Αθήνα με τη δημιουργία τεσσάρων συνοικισμών: της Καισαριανής, του Βύρωνα, της Νέας Ιωνίας στην Αθήνα και της Κοκκινιάς στον Πειραιά. Για τη στέγαση των αστών προσφύγων υιοθετήθηκε η δημιουργία συνοικισμών με επέκταση των πόλεων στις οποίες αυτοί ήταν προσωρινά εγκατεστημένοι. Επιβεβαιώνοντας τα παραπάνω, ο Γιώργος Μαυρογορδάτος στο έργο του «Μετά το 1922: η παράταση του διχασμού» (δευτερογενής και έμμεση ιστορική πηγή) η αστική στέγαση πραγματοποιήθηκε σε συμπαγείς συνοικισμούς γύρω από τα αστικά κέντρα και κυρίως γύρω από την Αθήνα, τον Πειραιά και τη Θεσσαλονίκη. Σε αυτές τις περιοχές συγκεντρώνεται η πλειοψηφία των αστών προσφύγων, περίπου το 60%. Προκρίθηκε -εκτός από σπάνιες

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

εξαιρέσεις- το σύστημα της ανέγερσης μικρών κατοικιών, μονοκατοικιών/ διπλοκατοικιών/ τετρακατοικιών, μονοώροφων ή διώροφων, με ένα ή δύο δωμάτια, κουζίνα και τους αναγκαίους βοηθητικούς χώρους. Το κράτος ή η ΕΑΠ ανέθεταν την ανέγερση των συνοικισμών σε εργολάβους ή φρόντιζαν να εφοδιάζουν τους πρόσφυγες με τα απαραίτητα μέσα για να κατασκευάσουν οι ίδιοι τα σπίτια τους. Η οικοδόμηση των συνοικισμών, ελλείπει χρόνου και χρημάτων, συχνά δεν συνδυαζόταν με έργα υποδομής (ύδρευση, αποχετευτικό σύστημα, οδικό δίκτυο, χώροι πράσινου κ.ά.). Παρά την ομοιομορφία που επικρατούσε, υπήρχε ελαφρά διαφοροποίηση των κατοικιών του ενός συνοικισμού από τις κατοικίες του άλλου, ως προς το εμβαδόν, την ποιότητα κατασκευής και τη λειτουργικότητα. Ιδρύθηκαν ακόμη προσφυγικοί οικοδομικοί συνεταιρισμοί και χορηγήθηκαν άτοκα δάνεια σε προσφυγικές οικογένειες για τη στέγασή τους.

- β)** Θα πρέπει να αξιοποιηθούν τα ακόλουθα σημεία του σχολικού βιβλίου:
- Σελ. 157: «Η αστική στέγαση συνάντησε... επέκταση λιμανιών κ.ά.».
- Σελ. 154: «Μολονότι οι περισσότεροι... έτσι εποικίζονταν παραμεθόριες περιοχές»

Ενδεικτική απάντηση:

Η αστική στέγαση συνάντησε περισσότερα εμπόδια από την αγροτική. Ο αριθμός των προσφύγων ήταν μεγάλος, τα ανταλλάξιμα (μουσουλμανικά) σπίτια στις πόλεις ήταν λίγα και τα οικιστικά προγράμματα του κράτους καθυστερούσαν, λόγω των πολιτικών ανωμαλιών και της κακής οικονομικής κατάστασης κατά τις δεκαετίες του 1920 και του 1930. **Σύμφωνα με τον Γιώργο Μαυρογορδάτο, μέχρι το 1926 είχαν στεγαστεί μόνο 72.230 οικογένειες και, παρά το γεγονός ότι μέχρι το 1930 έχουν κατασκευαστεί 52.000 κατοικίες, ένας μεγάλος αριθμός προσφύγων, περίπου 30.000, έμεναν ακόμη σε αυτοσχέδιες παράγκες.**

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Πρόβλημα επίσης αποτελούσε η περιπλάνηση των αστών προσφύγων από πόλη σε πόλη για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα. Οι περισσότεροι πρόσφυγες στις πόλεις τα πρώτα χρόνια εργάζονταν περιστασιακά, είτε κάνοντας «μεροκάματα» στις οικοδομές, σε εργοστάσια και βιοτεχνίες, είτε ως πλανόδιοι μικροπωλητές και μικροκαταστηματάρχες. Άλλοι δούλεψαν ως ναυτεργάτες και εργάτες σε δημόσια έργα στις πόλεις ή στην ύπαιθρο (αρδευτικά και αποστραγγιστικά έργα, διάνοιξη δρόμων, κατασκευή ή επέκταση λιμανιών κ.ά.).

Μολονότι οι περισσότεροι πρόσφυγες ασκούσαν στην πατρίδα τους «αστικά» επαγγέλματα (σχετικά με το εμπόριο, τη βιοτεχνία-βιομηχανία κ.τ.λ.), δόθηκε το βάρος στη γεωργία, γιατί υπήρχαν τα μουσουλμανικά κτήματα (κυρίως στη Μακεδονία, αλλά και στην Κρήτη, τη Λέσβο, τη Λήμνο και αλλού), η αγροτική αποκατάσταση ήταν ταχύτερη και απαιτούσε μικρότερες δαπάνες, η ελληνική οικονομία βασιζόταν ανέκαθεν στη γεωργική παραγωγή. Ακόμη, υπήρχε η πολιτική σκοπιμότητα της αποφυγής κοινωνικών αναταραχών με τη δημιουργία γεωργών μικροϊδιοκτητών αντί εργατικού προλεταριάτου. **Στο δεύτερο απόσπασμα από το κείμενο του Κώστα Κατσάπη αναφέρεται χαρακτηριστικά πως, σύμφωνα με την τριμηνιαία έκθεση της ΕΑΠ, η αξία των προς παραχώρηση αστικών ακινήτων ανερχόταν σε 141.705.440 δραχμές. Η αξία των προς παραχώρηση αγροτικών ακινήτων ανερχόταν σε 7.428.390.000 δραχμές, ποσό πολλαπλάσιο, που επιβεβαιώνει τη σαφή προτεραιότητα που δόθηκε στην αγροτική έναντι της αστικής στέγασης.**

Εξάλλου, δόθηκε προτεραιότητα στην εγκατάσταση των προσφύγων στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη. **Σύμφωνα με τα στοιχεία του στατιστικού πίνακα, που παρουσιάζει τον αριθμό των προσφυγικών συνοικισμών κατά περιφέρεια, σε σύνολο 2.085 αγροτικών συνοικισμών, περισσότεροι από τους μισούς βρίσκονταν στις περιοχές της Μακεδονίας (1.088) και της Θράκης (623). Η επιλογή αυτή**

2020 | Μάιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

στηριζόταν στο ότι ήταν δυνατόν να χρησιμοποιηθούν τα μουσουλμανικά κτήματα και τα κτήματα των Βουλγάρων μεταναστών (σύμφωνα με τη συνθήκη του Νεϊγύ). Αυτό θα καθιστούσε τους πρόσφυγες αυτάρκεις σε σύντομο χρονικό διάστημα και θα συντελούσε στην αύξηση της αγροτικής παραγωγής. Επιπλέον θα καλυπτόταν το δημογραφικό κενό που είχε δημιουργηθεί με την αναχώρηση των Μουσουλμάνων και των Βουλγάρων και τις απώλειες που προκάλεσαν οι συνεχείς πόλεμοι (1912 - 1922). Επιπλέον, έτσι εποικίζονταν παραμεθόριες περιοχές. **Σημαντικός αριθμός συνοικισμών είχε δημιουργηθεί στην Κρήτη (212 συνοικισμοί) ενώ μικρότερος ήταν ο αριθμός τους σε άλλες περιοχές της Ελλάδας (Θεσσαλία 25, Στερεά Ελλάδα, Εύβοια 47, Πελοπόννησος 20 και Λέσβος 15).**

ΕΙΝΑΣΤΕ ΜΕΣΑ